

ZONELE FUNCȚIONALE ALE MUNICIPIULUI BOTOȘANI (I)*

Cu toată faima trecutului său, bibliografia referitoare la acest oraș nu este foarte bogată, beneficiind doar de atenția unor personalități locale care au dorit să contureze trecutul acestei așezări. Din acest motiv este necesară realizarea un studiu comparativ și evolutiv la nivel intraurban, care să evidențieze contrastele înregistrate înainte și după 1989.

Figura nr. 1-Limita sectoarelor de cartier din municipiu în anul 2008

Perioada catagrafiilor¹

Catagrafiile moldovenești efectuate la sfârșitul secolului al XVIII-lea și prima jumătate a sec al XIX-lea, prezintă singurele izvoare care ne oferă informații cu privire la demografia așezării și la structura social-economică a acesteia. Începând cu secolul al XIX-lea s-au înmulțit izvoarele statistice, iar apariția catagrafiilor se suprapune unei oarecare periodicități (1803, 1816, 1820, 1831)². La începutul secolului al XVIII-lea, a fost realizată remarcabila operă *Descriptio Moldaviae* a domnitorului și cărturarului moldovean de valoare universală, *Dimitrie Cantemir (1715-1716)*. Autorul prezenta detaliile din punct de vedere geografic și economic, menționa Botoșanii drept „târg înfloritor”. Această lucrare, deși conține informații eronate, insuficiente, explicate prin condițiile perioadei respective, constituie un model pentru începuturile științei românești. Reprezentările cartografice sunt importante și numeroase pentru această perioadă. Astfel, *Harta Moldovei* de *Dimitrie Cantemir*, realizată ca anexă a lucrării, a fost primul document cartografic românesc, de importanță istorică și geografică, care a redat așezările urbane a Moldovei și împărțirea administrativă de la începutul secolului al XVIII-lea.

Perioada apariției geografiei moderne în România (1860-1918)

Primele recensăminte moderne (1860, 1899, 1912), realizate în această perioadă, au determinat diversificarea datelor statistice și apariția operelor marilor географи români *Simion*

* Partea a II-a a contribuției va apare în numărul următor al “A.M.S.”.

¹ Această perioadă cuprinde primele informații referitoare la spațiul pe care se afla municipiul până în anul 1860.

² G. Țurcănașu, *Evoluția și starea actuală a sistemului de așezări din Moldova*, Casa Editorială Demiurg, Iași, 2006, p. 15.

Mehedinți, George Vâlsan, Constantin Brătescu și Vintilă Mihăilescu³. Sursele cartografice au o deosebită importanță ca și în perioada anterioară. Menționăm aici *Harta lui Filipescu Dubău (1864)*, ce inserează importante informații statistice de la recensământul din 1860, *Atlasul Moldovei și Harta pădurilor de la 1900*, ce oferă informații necesare despre această zonă. În lucrări cu caracter istoric apar menționați Botoșanii, analizându-se punctele de vedere controversate ce existau în legătură cu toponimia localității. Se remarcă studiile realizate de: *Dimitrie Frunzescu (1872)*, *Alexandru Papadopol-Calimah (1887)*, *Nicolae Iorga (1905)*, *Artur Gorovei (1926)*. Numele actual al localității îl întâlnim menționat pentru prima oară în "*Letopiseșul Țării Moldovei*" al cronicarului *Grigore Ureche (ed. 1955)*, legat de evenimentele din anul 1439. Lucrări științifice la nivel național și articole monografice specifice epocii au apărut o dată cu înființarea *Societății Regale de Geografie* și a *Buletinului Societății Române Regale de Geografie*.

Lucrări geografice la nivel județean și regional pot fi menționate pentru finalul secolului al XIX-lea și începutul sec al XX-lea: „*Dictionarul geografic al județului Botoșani*”, publicat de *V. Nădejde și Ioan Țitu (1895)*, „*Marele Dicționar Geografic al României*” al lui *George Ioan Lahovary (1898-1920)*, *Lazăr Theodor (1914)* a analizat starea economică a județului Botoșani, ramurile și importanța manufacturilor din acea perioadă. Prima lucrare la nivel local a fost o monografie istorică, realizată de *Arthur Gorovei* în anul 1926. *Victor Tufescu (1936, 1938)* și-a început activitatea mai întâi cu lucrări despre populația orașului și apoi cu cele despre evoluția economică.

Perioada contemporană (1945-până în prezent)

După 1950 aspectele geografice ale municipiului Botoșani sunt tratate parțial în studii la nivel național, regional sau județean în contexte diferite. Unele studii se referă strict la caracteristicile fizico-geografice, demografice sau economice, altele la funcțiile urbane. Municipiul Botoșani a atras atenția în special istoricilor, studiile geografice sunt mai puține, în general consacrate unor aspecte mai vechi ale orașului. Studiile asupra *zonelor funcționale* în această perioadă s-au intensificat și au devenit mai complexe, abordând o varietate mare de probleme. Se remarcă lucrarea lui *Mihai Apăvăloae (1956)* care a cercetat industria municipiului Botoșani. Funcțiile urbane beneficiază de aceeași abordare istorică prin studiile lui *Andrei Cardaș* publicate în 1980 și 1983, care prezentau „*cadru de inspirație eminesciană*”, cu „*istoria sa zbuciumată*”, evoluția social-economică. În perioada postdecembristă, o ultimă serie de studii aprofundate asupra acestui oraș le-a făcut *Ștefan Ciubotaru (1997)*, într-o monografie istorică, ce oferă date din cele mai vechi timpuri și până în primii ani ai perioadei de tranziție.

Vasile Nimigeanu (2004), într-un articol publicat în «*Lucrările Seminarului „Dimitrie Cantemir”*», a analizat separat funcția industrială a municipiului, restructurarea și reorganizarea după 1989. Zonele funcționale ale municipiului Botoșani nu au beneficiat, în toată perioada avută în vedere de nici un studiu complex, fiind prezentate în cadrul unor studii regionale sau naționale, care prin specificul și dimensiunea lor nu au permis o abordare aprofundată. Informațiile despre orașul Botoșani, cuprinse în aceste lucrări valoroase, prezintă o serie de neajunsuri: lipsa datelor la nivel de cartier, necesare pentru diferențieri intra-urbane, lipsa studiilor asupra funcțiilor și zonelor funcționale urbane, lipsa unor abordări interdisciplinare.

Componentele cadrului natural și rolul lor în procesul de umanizare a teritoriului

Poziția geografică și importanța acesteia în accesibilitatea urbană

Municipiul Botoșani este poziționat în partea de nord-est a țării, la 476 km distanță față de București pe calea ferată și 429 km pe șosea, fiind străbătut de meridianul de 26°41'E și de paralela de 47°44'N. În cadrul județului, a cărui reședință este, municipiul Botoșani se află în partea de vest, la convergența drumurilor naționale DN28B: Târgu Frumos-Hârlău-Botoșani și DN29B: Suceava-Săveni-Manoleasa și DN29D: Botoșani – Ștefănești, a drumului județean DJ296 și drumului

³ Ibidem.

comunal DC61. Municipiul se află pe o cale ferată secundară, deficitară, care se ramifică din magistrala feroviară București-Suceava.

Botoșaniul⁴ este centrul urban cel mai important din compartimentul nordic al Câmpiei Moldovei, situat în imediata apropiere a contactului cu Podișul Sucevei, în fața Șeii Bucecea care permite relații lesnicioase cu valea Siretului⁵. Structura geologică este caracteristică unității geologice denumită Platforma Moldovenească, formată din două etaje:

- etajul inferior, reprezentat de un fundament foarte vechi constituit din roci cristaline cutate, precambriane (cele mai vechi depozite geologice din țara noastră);
- etajul superior, reprezentat de un pachet de roci sedimentare vechi paleozoice, mezozoice și neogene, necutate, acoperite de o cuvertură subțire de formațiuni cuaternare;

Compoziția litologică a terenului este specifică stratificației generale a teritoriului de referință. Roca de bază este reprezentată prin marne, mamocalcare, calcare oolitice și gresii calcaroase friabile, fosilifere, consolidate, lipsite de acumulări de apă subterană, de vârstă Sarmațiană. Depozitele acoperitoare sunt constituite pe o grosime de maximum 15 m din strate de vârstă Cuaternar, neconsolidate/slab consolidate, umede-saturate, compresibile, reprezentate prin:

- sol vegetal cu grosimea de 1,0-1,5 m;
- umpluturi neomogene, neconsolidate, de origine anorganică (resturi de la demolări, nisip, moloz etc.) sau organice (deșeuri menajere, lemnoase, industriale, agricole etc.), datorită fie demolărilor și excavațiilor pentru construcțiile civile, industriale sau hidrotehnice din ultimii 20-35 ani, când au grosimi de 0,8-4,5 m, fie datorită prăbușirii vechilor beciuri și hrube cu 1-2 niveluri de încastrare, când pot avea 8,0-11,0 m grosime și tasări foarte mari de ordinul 2,0-3,0 m (un caz aparte îl constituie rambleierea albiei pârâului Cacaina în zona distilieriei vechi);

- sub stratul de sol vegetal sau, după caz, de umpluturi există un complex de argile prăfoase sau prafuri argiloase cafenii-gălbui, macroporice, loessoide, uscate-umede, de 3,0-5,0 m grosime, foarte compresibile, uneori nisipoase;

- urmează o argilă, local cu intercalații nisipoase acvifere. De menționat că aceste argile pot apărea foarte aproape de suprafața terenului, la 1,0-1,5 m adâncime, ca de exemplu spre marginile platoului pe care este amplasat municipiul Botoșani. În acest caz au caracteristici de pământuri cu umflări și contracții mari și sunt denumite pământuri contractile;

- în bază, apare o argilă marnoasă, galben-verzuie, plastic vârtoasă-tare, cu intercalații de nisip, care se interfațează cu roca de bază stratificată, rigidă și având plasticitate redusă.

Nivelul hidrostatic al acviferului freatic este situat la adâncimi medii de -1,00 m spre marginile platoului și respectiv de -2,00; -3,00 m spre centrul municipiului, cu excepția zonei sudice și a celei sud-estice unde adâncimile pot atinge -3,50 - 4,00 m.

În perioadele bogate în precipitații, adâncimile nivelului hidrostatic au tendințe de creștere cu 0,50-1,00 m și de înmuiere a terenului care își pierde ușor stabilitatea în zonele de versanți.

Relieful aferent arealului municipiului Botoșani are următoarele caracteristici:

- aspect general de platou jos, cu altitudini de 170-200 m (sectorul nordic) la 150-160 m (sectoarele central și sudic);

- energie de relief în medie 30-40 m;

- limitele de nord și est sunt traversate longitudinal de pârâul Sitna (cu afluentul său pârâul Luizaia), iar limita de vest traversată de pârâul Dresleuca (cu afluentul său pârâul Teascu), conferă platoului un aspect de interfluviu suspendat între două văi relativ adânci;

- pantele morfologice dintre platou și văi sunt relativ line spre nord și nord-est sau abrupte spre est și sud-vest, având aspect de pante deluviale;

⁴A. Cardaș, (coordonator), *Botoșani - Monografie*, Edit. Sport-Turism, București, (colecția Județele Patriei), 1980, pp. 15-20; A. Cardaș, D. Ignat, Ghe. Slavic, *Botoșani. Ghid turistic al județului*, București, Edit. Sport-Turism, 1983, pp. 7-10.

⁵V. Băcăuanu, N. Barbu, M. Pantazică, Al. Ungureanu, D. Chiriac, *Podișul Moldovei. Natură, om, economie*, EȘE, București, 1980, pp. 10-20.

- panta morfologică generală a platoului este orientată de la nord-vest spre sud-est, conformă cu panta rețelei hidrografice;
- în ansamblu relieful prezintă un caracter sculptural, specific microraiionului Botoșani-Dorohoi, datorat eroziunii diferențiale a torenților permanenți sau semipermanenți;
- procesele geomorfologice care au generat caracteristicile geografice actuale sunt în special ravenările, levigările, surpările și alunecările de teren.

Clima municipiului se caracterizează prin încadrarea în climă continentală, cu accentuate tente excesive specifice părții de NE a teritoriului României. Altitudinea medie este de 160 m. În această zonă, factorii meteorologici sunt determinați în principal de interferența a două câmpuri barice: anticlonul Polar și ciclonul Azoric. Din acest motiv, clima în zona municipiului are frecvente schimbări în funcție de predominanța unuia sau altuia dintre aceste câmpuri barice. De asemenea, o influență importantă o are orografia Carpaților, care orientează în mod specific curenții de aer în zonă.

Temperatura medie plurianuală este de 8,6°C, cu o repartitie medie pe luni după cum urmează:

Luna	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Media
T°C	-4,1	-2,6	+2,4	9,0	14,3	18,3	20,1	19,5	15,2	9,1	3,1	-1,5	8,6

Media temperaturilor din lunile de vară este mai scăzută decât în Câmpia Română, ca urmare a efectului atenuator al maselor de aer polar din NE. Valoarea maximă a temperaturii înregistrate a fost de 39,4°C, iar minima absolută de -30°C; fapt ce denotă un ecart de variație de peste 69°C, adică o climă excesiv-continentală. Data medie a apariției înghețului la sol este 11 octombrie, iar data medie de dispariție a înghețului de primăvară este 24 aprilie. Numărul mediu de zile pe an cu îngheț continuu este de 140 zile, iar al zilelor fără îngheț de 170 zile, fapt care califică clima drept relativ-rece față de restul zonei extra-carpătice. Nu s-au constatat fenomene de foehn și frecvente inversiuni termice, dar trecerea temperaturii prin 0°C de circa 48 ori pe an favorizează fenomenul de gelivitate.

Din măsurătorile efectuate la stația meteorologică Botoșani rezultă că predomină vânturile din NV cu o frecvență de 24%, urmate de cele din SE cu o frecvență de 18%. Viteza medie a vântului după aceste direcții este de 3,0m/s și respectiv 2,4 m/s. Crivățul de NE este mai puțin frecvent, adică iernile sunt mai blânde. Perioadele de calm atmosferic sunt prezente 28% din an, cu un maxim în decembrie de circa 41%. Viteza maximă a vântului a depășit 35 m/s (circa 126 km/h), fapt ce solicită din plin rezistența construcțiilor supraterrane. Precipitațiile medii anuale pe termen lung sunt evaluate la circa 580 mm/an sau l/m², față de media pe țară de 630 mm/an. Abaterile de la un an la altul sunt mari, de la 964 mm/an la 345 mm/an (în 1946). Distribuția pe luni a precipitațiilor este următoarea:

Luna	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Media
hp (mm) l/m ²	29,5	25,5	30,1	45,5	66,3	81,6	81,1	61,5	49,7	39,0	33,6	30,1	580 mm/an

Variația nivelului de precipitații este relativ mare. Astfel, în unii ani s-au măsurat în luna iunie valori de 240 mm adică de 3,5 ori peste valoarea medie a acestei luni. În luna septembrie au fost cazuri cu zero mm precipitații. Intensitatea medie anuală a precipitațiilor pentru zona Moldovei (mai mult de 95% din suprafața spațiului hidrografic Siret-Prut).

Repartiția ploilor pe frecvențe și durate, necesare calculului canalizării pentru apele pluviale (în sistem unitar), se înscrie în nomogramele existente în STAS. Cea mai intensă valoare a precipitațiilor s-a măsurat în luna mai, de peste 100 mm în 5 ore, adică circa 20 mm/oră, fapt ce indică o rețea de canalizare dimensionată la ploi cu frecvența minimă de o dată la 3 ani. Ninsorile încep de regulă în prima decadă a lunii noiembrie, iar dispariția lor are loc până la mijlocul lunii aprilie; numărul de zile cu zăpadă este în medie de 22, predominant în ianuarie, februarie și decembrie. Apele de suprafață sunt reprezentate de pâraul Sitna cu afluentul său pâraul Luizoaia și

pârâul Dresleuca cu afluentul său pârâul Teascu, toate tributare râului Jijia, afluent al Prutului. Alimentarea acestor ape se face în proporție de peste 86% din precipitații atmosferice, iar regimul scurgerii variază în raport cu cantitatea acestora. Astfel, în cursul anului debitele cele mai scăzute se înregistrează toamna și în prima parte a iernii (perioada septembrie-ianuarie), iar cele mai ridicate în martie-aprilie (cu valori de opt ori mai mari decât precedentele).

Apele de suprafață cu scurgere nepermanentă sunt reprezentate de torenții locali care devin activi în perioadele bogate în precipitații sau care sunt generați de izvoare de coastă având emergența la limita platoului natural, pe care este dezvoltat municipiul Botoșani. Acești torenți favorizează declanșarea fenomenelor de instabilitate, în special alunecările de teren, fenomenele de eroziune din propriul bazin cât și ravenarea și sculptarea marginilor platoului natural, cu o valoare peisagistică însemnată. Apele de suprafață stagnante sau cu scurgere impusă sunt reprezentate de iazuri, bălți și smârcuri. Iazurile, deși constituie amenajări ingineresti hidrotehnice prin poziția și suprafața lor, cât și prin rolul lor deosebit în irigații, în atenuarea viiturilor și dezvoltarea bazinelor piscicole, reprezintă elemente de peisaj specifice Câmpiei Moldovei, județului și municipiului Botoșani. Astfel, pe pârâul Sitna există iazul Cătămărăști cu suprafața de 160 ha și volumul acumulării de apă de 14 milioane m³; pe pârâul Luizoaia există iazurile Lipca, Jalba și Luizoaia având suprafața totală de 15 ha; pe pârâul Dresleuca există iazul Curtești cu suprafața de 39 ha, iar pe pârâul Teascu există iazul Gavril cu suprafața de 10 ha. Bălțile, smârcurile și tufărișurile ocupă 23 ha din albia majoră a pârâului Luizoaia.

Fauna se corelează cu vegetația care reprezintă baza ecosistemelor existente. Ecosistemul de silvostepă respectiv din zonele de câmpie este constituit ca faună din rozătoare (popândăul, cățelul pământului, șoarecele de stepă, șobolanul de câmp, iepurele de câmp) și mustelide (dihorul și nevăstuica). Ecosistemul de pădure este predominat de vulpe. Păsările sunt comune celor două ecosisteme: graurul, pitpalacul, ciocârlia de câmp, dumbrăveanca, iuliu porumbar ș.a. Peștii sunt reprezentanți de clean (în pârâul Sitna și afluenții săi), lin, biban, iar în iazuri există mreana, crapul, carasul, roșioara ș.a. Vegetația naturală este caracteristică pentru o subunitate a Câmpiei Moldovei și influențată direct de clima continentală: vegetație ierboasă de stepă și silvostepă, întrucât de rare și izolate petice de păduri de stejar în amestec cu tei și ulm (204 ha în teritoriul administrativ, la care se adaugă 37,1 ha plantații speciale - Cornișa Sucevei). În jurul municipiului, pe o rază de 10 km, există în total 3.448,7 ha pădure (gorun, stejar, carpen). În șesurile și luncile pârâurilor existente cresc multe plante hidrofite ca de exemplu: papura, stuful, pipirigul, cât și lemnoase ca de exemplu plopul și salcia. Pajiștile, care ocupă suprafața de teren de 489 ha, cuprind asociații floristice reprezentate predominant de graminee.

Vegetația cultivată din teritoriul administrativ al municipiului Botoșani reprezintă o suprafață de teren agricol de 2.610,1 ha, culturile fiind diversificate în funcție de caracteristicile pedologice existente (52% cernoziomuri cambice cu fertilitate bună, 11% cernoziomuri cu potențialul agroproductiv bun, 10% soluri gleice formate sub influența apei freatice situate aproape de suprafață, cu productivitate scăzută, 6% erodisoluri, deci soluri erodate foarte puternic sau excesiv, 2,4% protosoluri antropice rezultate din depozitarea gunoaielor menajere, 6% soluri ale alunecărilor active sau stabilizate având nivel scăzut de fertilitate etc.).

Suprafețele plantate ocupă 76.1% din teritoriul administrativ al municipiului, rezultând o suprafață plantată de 243 m² aferentă unui locuitor. În intravilan, suprafața plantată este de 513,6 ha (12,4% din administrativ și 38,0% din intravilan). Suprafețele plantate publice ocupă 263,2 ha (6,4% din teritoriul administrativ și 20,4 m²/locuitor), dintre care parcurile, grădinile și scuarurile reprezintă 10,9 ha (0,3% din teritoriul administrativ și 0,8% din intravilan; 0,8 m²/locuitor). Din punct de vedere al spațiilor acoperite cu vegetație, se poate afirma că municipiul Botoșani are o situație privilegiată față de celelalte municipii din Moldova. Analizând particularitățile geomorfohidrologice precum și pe cele fitopedoclimatice putem spune că, în general, pentru municipiul Botoșani, acestea sunt relativ favorabile, deși trebuie să se intervină, în continuare, pentru eliminarea disfuncționalităților. Remarcabile sunt, grădinile și parcurile din intravilanul și centura periferică de spații verzi ale orașului, cu funcție estetic-decorativă, recreativ-distractivă,

social-culturală, turistică, de agrement, igienico-sanitară și utilitar-economică. În acest sens pot fi menționate parcurile „Mihai Eminescu” și „Parcul Tineretului”.

Influența factorilor istorici, politici, economici, demografici și sociali asupra genezei și evoluției orașului Botoșani

Localitatea Botoșani este atestată documentar la 28 noiembrie 1439, dată la care cronica amintește că „*tătarii au prădat Țara Moldovei până la Botoșani și au ars și târgul Botoșanilor*”⁶. Cercetările au relevat faptul că toponimul Botoșani, cu multiplele sale variante fonetice, este specific românesc, făcând parte „*din marea familie a numelor topice terminate în - ani, - eni, - ești, arătând descendența din întemeietorul sau primul stăpân cunoscut al așezării*”. El s-ar putea traduce prin „*urmașii lui Botăș*”⁷. Adevărata personalitate a Botoșanilor rezultă din istoria economică și socială a așezării, determinată de condițiile naturale prielnice, fapt care a făcut ca Botoșanii să constituie o piață excelentă, atât pentru produsele agricole cât și pentru comerțul cu animale și de așezarea la un punct de legătură favorabil cu marile drumuri comerciale ale Moldovei medievale. Afirmarea **factorului economic** a fost legată, inițial, de comerțul de tranzit. Cu timpul orașul a devenit un important centru comercial și meșteșugăresc. *Funcția de târg medieval* a fost favorizată de existența *pieței de schimb*.

Din sec. al XV-lea și până în sec. al XVIII-lea în Botoșani s-au organizat următoarele zone funcționale (I. Prăjinariu, 2004):

- **nucleul central** cu funcție pur comercială, denumit și Târgul Vechi;
- **nucleul dubărilor** cu case rudimentare, ateliere meșteșugărești, magazine;
- **o zonă a locuințelor** boierești și a negustorilor stabiliți în târg.

În secolele al XVIII – XIX-lea, comerțul a cunoscut o puternică dezvoltare, orașul devenind în această perioadă al II-lea centru urban al țării. Imaginea de ansamblu a Botoșanilor se compunea dintr-un centru dens construit, alcătuit din două nuclee principale *Târgul Vechi* sau *Târgul de Sus* și *Târgul Nou*, ce avea două piețe de schimb. Această „inimă” a orașului era înconjurată de insulele cu verdeată ale zonelor de locuințe, individualizate și ele prin siluetele bisericilor de breaslă sau ale etniilor respective. **În a doua jumătate a sec. al XX-lea**, conform politicii socialiste, orașul Botoșani a devenit unul din marile centre industriale din zonă, chiar dacă atât resursele naturale cât și condițiile de desfășurare ale producției nu erau factori favorizanți. Această politică a dus la crearea unei industrii supradimensionate, care depășea posibilitățile economice, în mare parte neperformantă din punct de vedere tehnologic. Inițiativa privată a fost mult restrânsă, industrializarea și urbanizarea fiind procese forțate.

Evoluția teritorială a municipiului Botoșani

Teritoriul municipiului Botoșani a evoluat, în mod similar altor târguri din România extracarpatică, prin înglobarea unor cartiere sau includerea unor noi sate ajunse mărghinașe.

Nucleul orașului („Târgul vechi”) s-a încheiat la intersecția unor mari artere comerciale. Acest nucleu s-a dezvoltat într-o etapă ulterioară spre nord-est, în lungul drumului spre Săveni, spre „drumul Ștefăneștilor” în partea de sud-est, în sud-vest limita fiind determinată de existența mlaștinii Cacaina (V. Tufescu, 1938). În sec. al XVIII-lea, prin dezvoltarea zonei cu locuințe boierești și negustorești, orașul se extinde tot pe direcția străzilor comerciale, în lungul bulevardului Mihai Eminescu și Calea Națională. În partea de nord-est s-a format Târgul Nou (azi Parcul Tineretului). În următoarea etapă de evoluție, până la sfârșitul sec. al XIX-lea, orașul s-a extins către nord-vest înglobând satul Popăuți, către est (unde apare micul cartier numit „Lipovenimea”) și către sud-vest. Orașul își continuă extinderea și spre vest, pe moșia Tătărăștilor, situată între Târgul Vechi și satul Popăuți. Limitarea extinderii către est, a fost compensată de înaintarea teritorială spre nord și nord-vest. Cele două așezări constituite în jurul polilor medievali (satul Popăuți, în jurul Curții Domnești și

⁶Grigore Ureche vornicul și Simion Dascălul, *Letopiseșul Țării Moldovei*, ediție comentată de Constantin C. Giurescu, ediția a III - a, Edit. Scrisul Românesc, Craiova, 1939, p. 9.

⁷Al. Ungureanu, *Orașele Moldovei*, Edit. Academiei RSR, București, 1980, p. 14.

Târgul Botoșanilor în jurul bisericii Uspenia) se unesc după construirea gării (1871) amplasată între cele două localități. „*Martorii de creștere*” ai orașului pentru sec. al XIX-lea sunt: Cimitirul Pacea (la vest), Cimitirul Evreiesc (la sud), Cimitirul Eternitatea (la est), Gara și Biserica Popăuți (la nord).

În secolul al XX-lea, în urma repetatelor reforme administrative, suprafața administrativă a orașului s-a mărit prin încorporarea satelor Cișmea și Tulbureni. Perioada 1967-1989 a adus modificări profunde în evoluția teritorială a municipiului, modificări determinate de procesul rapid de industrializare și de creșterea masivă a populației. Procesul de industrializare socialistă s-a reflectat în evoluția teritorială a orașului prin crearea unei zone industriale de-a lungul căii ferate. Perioada 1978-1989 s-a caracterizat printr-o expansiune teritorială, în principal a teritoriului intravilan (care a crescut cu cca 43%). Creșterea de 43% s-a manifestat în următoarele zone: **în SE-** prin preluarea din teritoriul administrativ și înglobarea în intravilan a unei porțiuni din satul Tulbureni; **în N-** orașul s-a extins până la pârâul Luizoaia, creându-se cartierul Luizoaia; în aceste zone s-au redus suprafețele agricole și s-au extins prioritar arealele cu locuințe rurale; **în NE-** unde s-a depășit limita naturală a pârâului Luizoaia, ajungându-se până la râul Sitna și incluzându-se în intravilan zona Drumul Țătarilor; **în S-** prin extinderea suprafeței Cimitirului Evreiesc; **în SV-** perimetrul străzilor I.C. Frimu - Cimitirului Pacea - M. Eminescu (Bd. Lenin) devine cartier de locuințe. După 1989 orașul s-a extins prin construirea cartierelor rezidențiale în zonele favorabile, de platou, din nordul orașului în cartierul Luizoaia (Platoul Cișmea), din estul în cartierul Tudor Vladimirescu, din sud-est în cartierul Tulbureni (Platoul Tulbureni) și din partea de nord-vest în cartierul Manolești Deal.

Populația municipiului Botoșani

Evoluția numerică a populației

Cea mai importantă creștere numerică a populației municipiului a fost înregistrată în perioada 1967-1989, când s-au înființat numeroase obiective industriale, corelate cu construirea unui număr mare de locuințe. Ritmul de creștere al populației s-a menținut ridicat, iar la recensământul din 7 ianuarie 1992, s-a constatat dublarea față de anul 1977. În perioada 1990-1997, creșterea numărului de locuitori (cu cca 3000), s-a datorat menținerii unui bilanț natural mediu relativ ridicat (6,7‰), comparativ cu media pe țară, precum și a unei valori medii pozitive a bilanțului migratoriu (6,2‰), după care a înregistrat o scădere importantă ce se continuă și în prezent.

După anul 1997, numărul de locuitori din municipiu a scăzut. Astfel, dacă la data de 1 iulie 1997, populația Botoșanilor număra 129281 de locuitori (valoarea maximă), la recensământul din 2002 era de numai 115069, deci o scădere cu 14212 de locuitori; ulterior, cu unele oscilații, numărul populației a ajuns la 116286 (în anul 2006). Scăderea numărului de locuitori are la bază mai multe cauze:

- se înscrie parțial pe linia trendului descrescător manifestat după 1990 la nivelul întregii țări datorită natalității scăzute;
- migrația forței de muncă, în special a tinerilor, spre alte zone din țară sau străinătate;
- o dată cu restructurarea industrială și privatizarea societăților comerciale o parte din populație s-a întors în mediul rural.

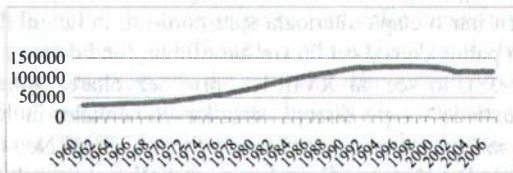

Figura nr. 2 - Evoluția numerică a populației în perioada 1960-2006

După 1990, deși decalajele centru-periferie se mențin, se remarcă o creștere a numărului de locuitori și în cartierele periferice, foarte multe persoane preferând avantajele unei case de la periferie (Doboșari, Tulbureni) în detrimentul apartamentelor mici din zona centrală. Dacă înainte de 1989, locuitorilor le era impus cartierul unde trebuiau să locuiască, în prezent populația are libertatea de a alege, în funcție de venituri, zona și tipul de locuință. Analizând harta numărului de

locuitori pe cartiere, se poate observa că cele mai populate sunt Centrul, urmat de cartierele Primăverii și Bucovina, deoarece în aceste zone predomină locuințele colective.

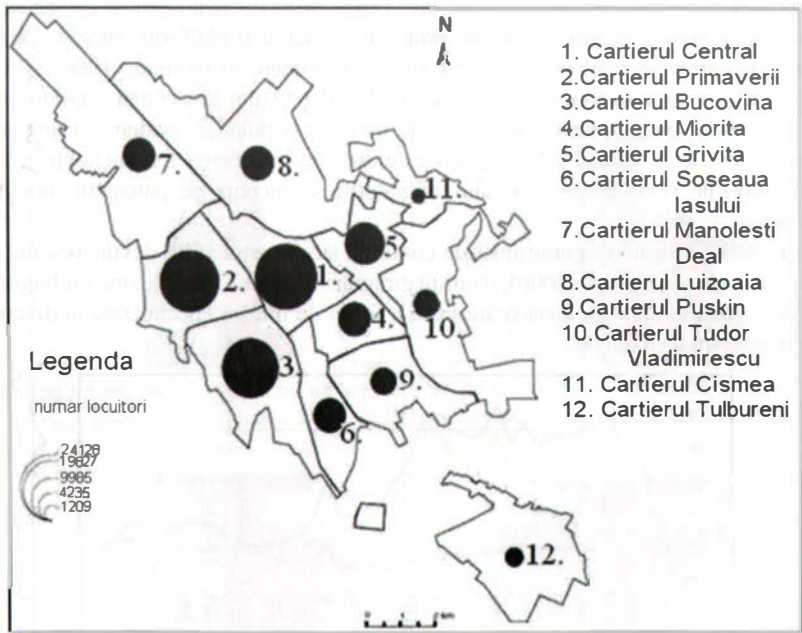

Figura nr. 3 - Numărul de locuitori din cartierele municipiul Botoșani în anul 2006

Evoluția bilanțului natural

Bilanțul natural al populației orașului Botoșani a înregistrat fluctuații semnificative de-a lungul timpului, menținându-se însă la valori superioare mediei naționale, din cauza vitalității demografice moldovenești și a unei structuri favorabile a populației (o proporție însemnată de tineri veniți din mediul rural, având un comportament demografic tradiționalist). Maximele bilanțului natural, înainte de 1990, sunt legate de politica natalistă a regimului comunist; după 1990 bilanțul natural a înregistrat o scădere bruscă, ajungând până la un minim de 2,5‰ (în anul 2002). În prezent există o ușoară tendință de refacere a bilanțului natural. Rezultantă a celor două componente (natalitatea și mortalitatea generală), bilanțul natural rămâne factorul esențial al dinamicii populației. La evoluția bilanțului natural contribuie într-o mare măsură structura etnică și confesională a populației, printr-o natalitate ridicată în rândul populației de etnie rromă și a celor de religie adventistă sau penticostală.

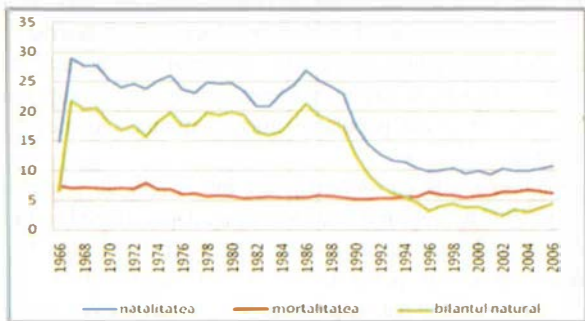
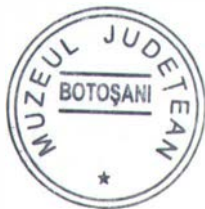

Figura nr. 4 – Evoluția ratei bilanțului natural între anii 1966-2006 (‰)

Evoluția bilanțului migratoriu

Pentru municipiul Botoșani, fenomenul migrator apare încă de la înființarea acestui oraș-târg, datorită importanței economice, atrăgea un număr mare de negustori și meșteșugari care se stabileau aici. Dezvoltarea funcției industriale prin construirea unei platforme în zona de nord-vest a orașului duce la o creștere a bilanțului migratoriu, cu precădere în perioada 1966-1985 și datorită faptului că din 1968 Botoșanii au redevenit reședință de județ. O altă consecință a aportului migratoriu a fost modificarea ușoară a structurii pe grupe de vârstă a populației, evidentă în menținerea unui procent mare de populație tânără și adultă, ceea ce duce la întârzierea fenomenului de îmbătrânire demografică. Valorile ridicate ale bilanțului migratoriu se mențin pe parcursul întregii perioade socialiste (o medie de 34,4%).

După 1989 bilanțul migratoriu scade continuu iar din anul 1996 devine negativ (-0,4 ‰ în 1996, -8,2 ‰ în 2000 și -1,1 ‰ în 2006), datorită emigrărilor. *Emigrarea* devine un fenomen tot mai intens care se resimte deja printr-o oarecare lipsă a forței de muncă specializate în diverse domenii precum cel sanitar, învățământ etc.

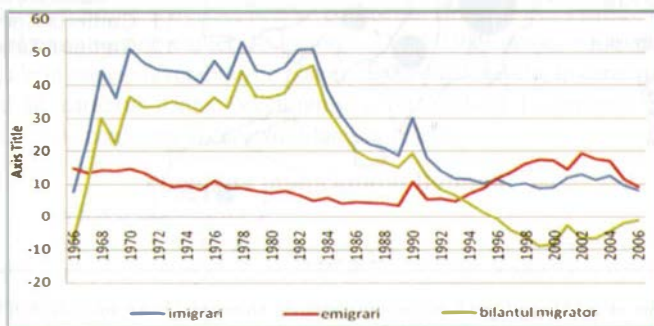

Figura nr. 5 – Evoluția ratei bilanțului migratoriu între anii 1966-2006 (%)

Putem afirma că rolul factorilor istorici, economici, sociali și politici în evoluția numerică a populației a fost foarte important, generând perioade de creșteri altemând cu perioade de stagnare și chiar de scădere a populației, în ultimii ani. În decursul istoriei, municipiul a parcurs fie perioade de progres, fie de stagnare a numărului de locuitori. În prezent, tendința generală este cea de scădere a populației totale ca urmare a bilanțului natural redus și a deficitului migrator.

Structura populației pe grupe de vârstă

Urmărind structura populației pe cele trei mari grupe de vârstă se observă fluctuații importante. Datele arată o creștere continuă a populației tinere cu vârste cuprinse între 0-14 ani până la recensământul din 1992. Dacă la recensământul din 1977 populația tânără reprezenta 27%, la recensământul din 1992 ponderea populației tinere reprezenta 29% (din totalul de 126 145 locuitori ai municipiului). Această creștere s-a datorat menținerii unei valori ridicate a natalității în urma instituirii Decretului 779/1966 de interzicere a avorturilor. Recensământul din 2002 a marcat o descreștere a populației tinere, până la 19,9% (din totalul de 115 069 locuitori). Scăderea a continuat în 2005 (la 15,9%) și 2006 (la 15,2%). Principalele cauze care au determinat această involuție sunt: creșterea nivelului de trai, mentalitatea cu privire la nașteri, scăderea importanței instituției matrimoniale, accesul la diferite mijloace contraceptive, migrația populației tinere feminine, emanciparea femeii, nesiguranța locului de muncă și a locuinței.

Cu privire la populația adultă, cu vârste cuprinse între 15-59 ani, se remarcă o proporție de 65% în 1977. Recensământul din 1992 a înregistrat o scădere a populației adulte la 63,1%, datorită emigrațiilor populației apte de muncă, pe fondul restructurării industriale după 1989. O creștere importantă a avut loc în 2002, recensământul înregistrând o proporție de 71,1%, continuând în 2004 până la 74%, iar în 2006 la 75,2%. Această creștere s-a datorat unei natalități mai reduse și unei revigorări economice (serviciile, dar și confecțiile datorită lohn-ului) care a atras forța de muncă în special din mediul rural. Grupa populației vârstnice a înregistrat o involuție pe fondul creșterii populației tinere și adulte, fapt observat la recensământul din 1977, când aceasta reprezenta 8,3% și din 1992 la 8%. Începând cu anul 2002,

concomitent cu scăderea populației tinere și a îmbunătățirii serviciilor sanitare, se remarcă un proces de îmbătrânire demografică determinat de creșterea populației cu vârsta de peste 65 ani, darși a populației adulte. Astfel, la recensământul din 2002 populația vârstnică însuma 8,9% din total, în 2004 procentul a crescut la 9,9%, în 2005 la 9,2%, iar în 2006 la 9,7% (Sursa: Direcția Județeană de Statistică Botoșani).

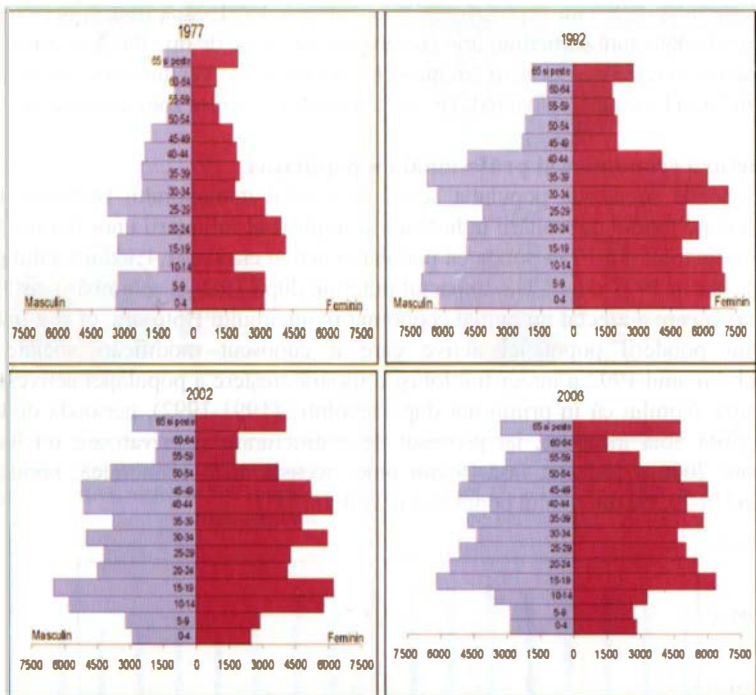

Figura nr. 6 – Piramida vârstelor în anii 1977, 1992, 2002 și 2006

Diferențele apar în urma cercetării pe cartiere (pe baza anchetelor). Ele ne indică faptul că populația feminină este majoritară în aproape toate cartierele, decalajele nefiind foarte semnificative, cu excepția cartierelor Pușkin și Tudor Vladimirescu, unde populația feminină înregistrează valori mai mari, din cauza numărului mare al populației cu vârsta de peste 60 ani. Analiza detaliată a structurii pe grupe de vârstă la nivel de cartier evidențiază o proporție mare de tineri și adulți (grupele 6-18 și 18-40 ani) în cartierele muncitorești Manolești Deal, Primăverii, Bucovina (construcția minicarterului ANL Bucovina I și II a atras în special populația cu vârsta până în 35 ani). Creșterea pronunțată a ponderii tinerilor are la bază un comportament demografic tradițional al unei populații de origine predominant rurală, stabilită în oraș în perioada industrializării.

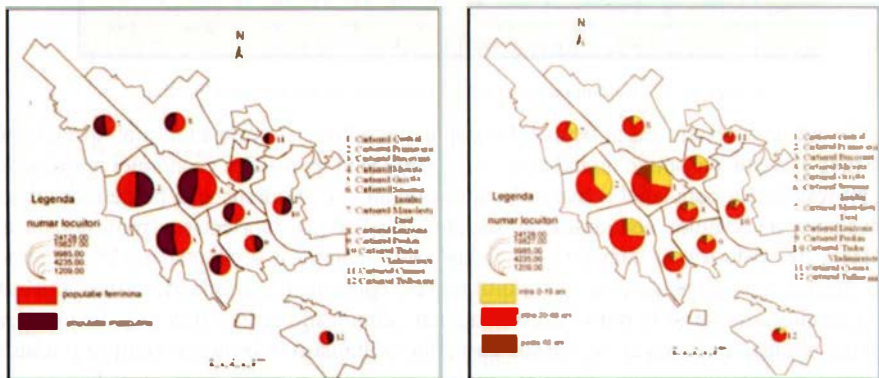

Figura nr. 7- Structura populației pe grupe de vârstă și sexe la nivel de cartier

În cartierul Central, Miorița și Grivița predomină populația adultă (grupa 20-60 ani și peste 50 ani), aceste cartiere conservând un procent important din vechii rezidenți, dar manifestă o atractivitate pentru celelalte grupe de populație ca urmare a apropierii principalelor obiective de învățământ, sănătate, cultură și administrație. În cartierele de locuințe individuale Pușkin și Tudor Vladimirescu este în general bine reprezentată grupa vârstnicilor. Există, însă, și persoane cu venituri mari care schimbă arhitectura cartierului prin construcția unor case de tip vilă. În cartierele Luiza și Cișmea se remarcă o creștere a ponderii adulților (în special cei cu venituri medii) care au renunțat la apartamente, preferând locuința individuală (prețul terenurilor în aceste zone este mai accesibil).

Structura economică și profesională a populației

În perioada socialistă, populația activă la nivelul municipiului Botoșani a cunoscut o evoluție continuă pe fondul dezvoltării industriale și implicit al înființării unor noi locuri de muncă. Astfel, la recensământul din 1956 ponderea populației active era de 41,4% din totalul populației, în 1966 de 45,1%, iar în 1977 de 47,7%. Impactul puternic după 1989 al schimbării sistemului politic și economic, criza care a afectat nu numai economia municipiului Botoșani, ci și a întregii țări, s-a reflectat asupra ponderii populației active care a cunoscut modificări sociale importante. Recensământul din anul 1992 a înregistrat totuși o ușoară creștere a populației active, reprezentând 50,8%, din cauza faptului că în primii ani după revoluție (1991-1992), perioada de tranziție spre economia de piață abia începuse, iar procesul de restructurare și privatizare nu luase proporții însemnate. Anul 2006 a reflectat însă, foarte bine, această criză economică, populația activă a orașului scăzând la 29,3% din totalul populației orașului.

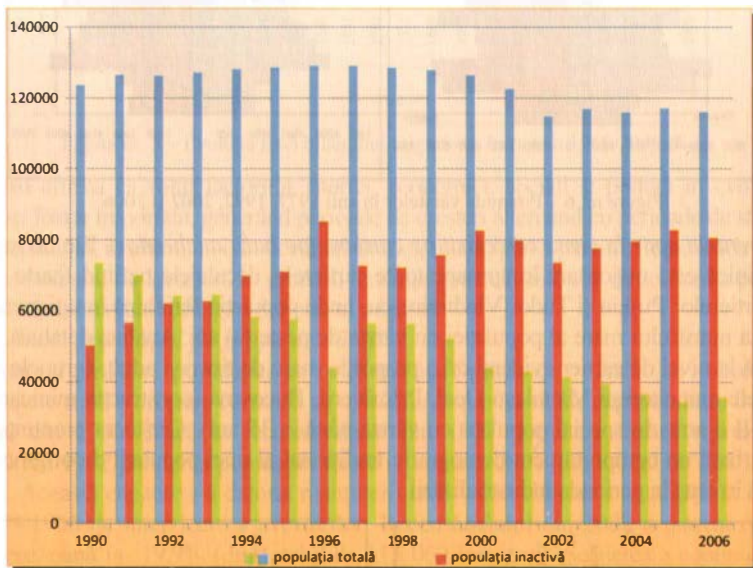

Figura nr. 8 – Evoluția comparativă a populației totale, active și inactive

Gradul de diversificare al ocupațiilor populației active, al profesiilor și al specialităților pe care aceasta le exercită, constituie un indiciu al dezvoltării și al reprofilării economiei orașului. În plus, structura profesională a populației active reflectă nivelul atins în modernizarea proceselor tehnologice și complexitatea activităților economice și sociale. După 1990, reorientarea profesională a celor disponibilizați din industrie și intensificarea fluxurilor demografice a generat modificări structurale majore: o creștere a ponderii activilor în sectorul terțiar, reprezentat în special de comerț și sănătate în cartierele muncitorești, dar și în domeniul educațional, administrativ, transporturi și finanțe. Evoluția șomajului din municipiul Botoșani se află sub auspiciile continuării reformei economice și a instaurării unei economii de piață funcționale. În acest context, prevenirea și combaterea șomajului constituie o problemă majoră și o preocupare imediată.

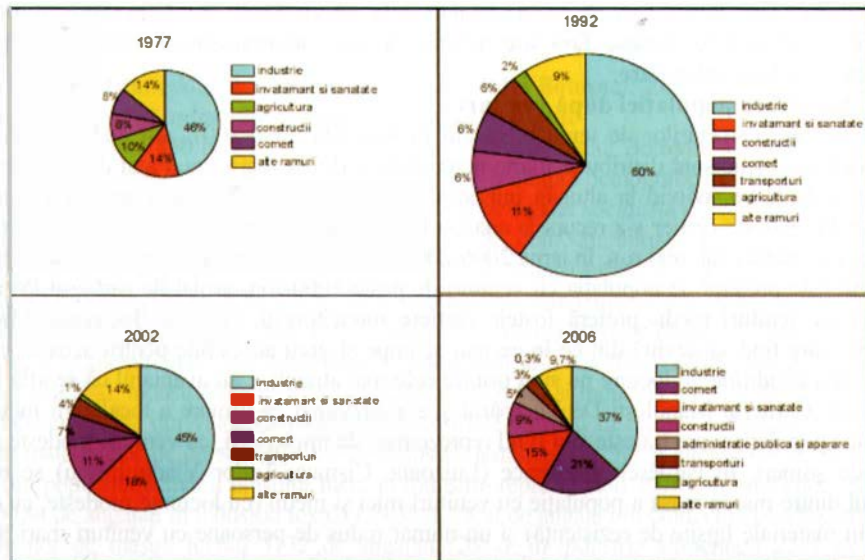

Figura nr. 9 – Structura populației active ocupată din principalele ramuri de activitate (mărimea cercurilor reprezintă numărul populației active, astfel: în 1977 populația activă era de 30023, în 1992 de 64222, în 2002 de 41309 iar în 2006 populația activă era de 35583 persoane).

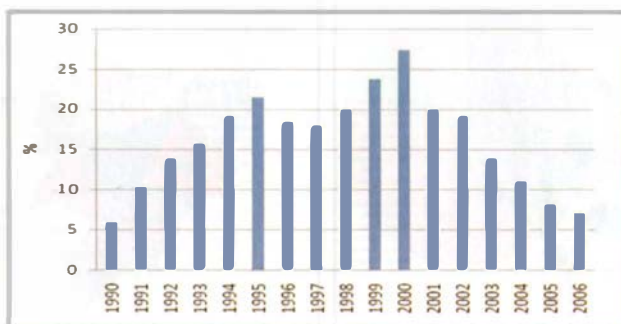

Figura nr. 10 – Evoluția ratei șomajului în perioada 1990-2006

Anul	1992	2002	2006
Populația inactivă	62153	73769	80687
Elevi, studenți	46.9%	49.2%	53.3%
Pensionari	16.9%	24%	30.2%
Persoane casnice	6%	7.5%	5.2%
Întretinuți de alte persoane	28.2%	17.3%	10.3%
Întretinuți de stat	1%	1%	0.6%
Alte situații	1%	1%	0.4%

Tabela nr. 1 – Evoluția și structura populației inactive în perioada 1992-2006
(Sursa: Agenția Județeană pentru Ocupare a Forței de Muncă Botoșani)

În ultimii ani, șomajul a înregistrat o scădere semnificativă de la un maxim 12416 persoane în anul 1999 la 2527 persoane în anul 2006. După 1989 numărul pensionarilor botoșăneni aproape s-a dublat. Pensionările „în cascadă” au imprimat o discrepanță evidentă între numărul contribuabililor și cel al pensionarilor care s-a menținut până în prezent. Foarte

multe persoane sunt pensionate pe caz de boală sau la cerere. Mulți ani după regresul industriei botoșănene, persoanele rămase fără loc de muncă sau indemnizație de șomaj, au găsit în pensionare o soluție salvatoare.

Structura populației după venituri

În baza cercetărilor de teren efectuate în perioada 2006-2007, am dedus că veniturile populației botoșănene sunt distribuite foarte neuniform și diferă foarte mult atât de la un cartier la altul, cât și de la un individ la altul în interiorul aceluiași cartier. Pentru o analiză a veniturilor populației la nivel de cartier s-a recurs la analiza listelor cu persoanele care primesc ajutor pentru încălzire (cu venituri sub 600 ron, în iarna 2006-2007, dar și la o anchetă de teren. Am concluzionat că *Centrul* este preferat de populația cu venituri de peste 1000 ron, urmat de cartierul Primăverii. Populația cu venituri medii preferă fostele cartiere muncitorești: Grivița, Bucovina, Miorița și Primăverii care tind să devină din ce în ce mai scumpe și greu accesibile pentru această clasă de venituri, deși condițiile de locuire nu sunt printre cele mai atractive, au avantajul că se află în zona pericentrală. Cartierul Manolești Deal a apărut și s-a dezvoltat ca urmare a localizării industriale, majoritatea populației care trăiește aici fiind reprezentată de muncitorii, cu venituri modeste și chiar reduse, de șomeri. În cartierele periferice (Luizoaia, Cișmea, Tudor Vladimirescu) se remarcă contrastul dintre marea masă a populației cu venituri mici și medii (cu locuințe modeste, cu confort redus, din materiale lipsite de rezistență) și un număr redus de persoane cu venituri mari precum: manageri, investitori și antreprenori locali care și-au construit case luxoase (tip vilă) din materiale rezistente.

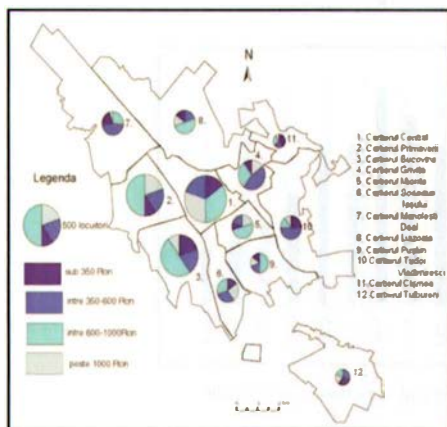

Figura nr. 11 – Structura populației după venituri (ancheta 2007)

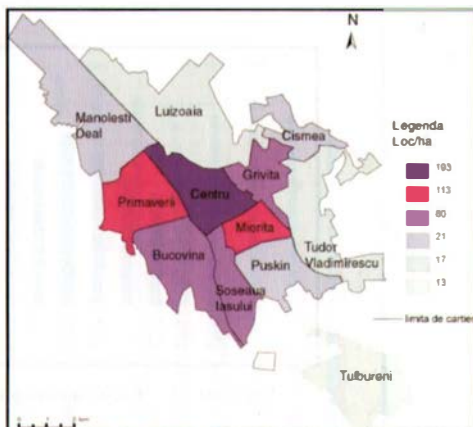

Figura nr. 12 – Densitatea populației pe cartiere în anul 2007

Densitatea și distribuția spațială a populației

Municipiul Botoșani are o *suprafață administrativă* de 4135,4 ha, ceea ce reprezintă 0,85% din suprafața județului Botoșani, fiind, astfel, o localitate de dimensiuni medii cu o *densitate generală* de 28,11 loc./ha la nivelul anului 2006. Suprafața intravilanului este de 1953,1 ha, iar *densitatea specială în intravilan* este de 59,5 loc./ha. Se observă descreșterea densității populației de la centrul orașului spre periferie. *Densitatea specială în cartiere* este mai ridicată în cartierele în care predomină locuințele de tip bloc, în special cele cu 8-10 niveluri, ca în zona centrală, cartierul Central (193,6 loc./ha), cartierul Primăverii (141,3 loc./ha), cartierul Miorița (113,2 loc./ha), cartierul Bucovina (104,5 loc./ha), Grivița (103,8 loc./ha), Șoseaua Iașului (60 loc./ha), dar și în lungul străzilor principale: Calea Națională, George Enescu, Nicolae Iorga B-dul Mihai Eminescu. Valori medii ale densității se înregistrează în cartierele unde se găsesc atât locuințe de tip bloc, cât și locuințe individuale: Pușkin (49,5 loc./ha), Cișmea (24,4 loc./ha), în zona industrială Manolești Deal (21,9

loc/ha). Cele mai mici valori ale densității populației se înregistrează în cartierele în care predomină locuințele individuale: Luizaia (20 loc/ha), Tudor Vladimirescu (17,7 loc/ha), Tulbureni (13,1 loc/ha).

Zonarea funcțională a teritoriului municipiului Botoșani. Zonele cu unități industriale și importanța funcției industriale pentru municipiul Botoșani

În cei peste 150 de ani, funcția industrială a municipiului Botoșani a oscilat între progres, stagnare și regres, influențând puternic, atât dinamica și structura demografică a orașului și a zonei de influență, cât și viața economică. În primele decenii ale perioadei socialiste (1948-1968), industria și-a reorganizat, mai întâi, ramurile vechi, tradiționale (textile, confecții, alimentară), acestea dispunând și de unele materii prime pe plan regional, dar și de forță de muncă suficientă, ramuri care dețineau 85% din valoarea producției industriale. La nivelul anului 1980, când marea majoritate a întreprinderilor funcționau la întreaga lor capacitate și faza de industrializare era aproape încheiată, structura producției industriale a municipiului era dominată de trei ramuri: industria constructoare de mașini și a prelucrării metalelor (30,1%), industria textilă și a confecțiilor (26,6 %) și industria alimentară (21,8%), ramuri care totalizau 78,5% din valoarea producției industriale. Urmau în ordine: industria chimică (9%), industria materialelor de construcții (2,7%), industria lemnului (2,2%) și altele (7,6%). În anul 1980 58,8% din populația activă a orașului lucra în industrie reprezentând 19748 de muncitori, repartizați astfel: 5788 de angajați în industria textilă (29,3%), 2850 de angajați în confecții (14,4%), în industria construcțiilor de mașini lucrau 5132 de angajați (26%), în industria alimentară 2277 de angajați (11,5%). Urmează în ordine exploatarea și prelucrarea lemnului cu 1411 de angajați (7,1%), industria materialelor de construcții cu 1000 de angajați (5,1%), industria chimică 760 de muncitori (3,8%).

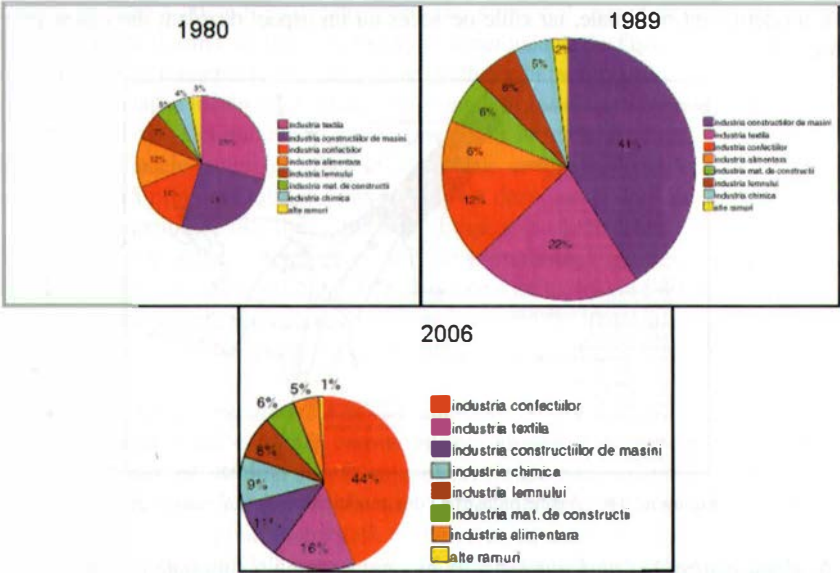

Figura nr.13 - Structura populației active pe ramuri industriale

Până în 1989, zona industrială din partea de NV a fost foarte bine conturată, predominând: industria construcțiilor de mașini, industria chimică, industria textilă. Toate concentrău aproximativ 85% din forța de muncă industrială a orașului. Analizînd harta localizării actuale a industriei, observăm că principalele unități se grupează în ariile nord-vestică, centrală și sud-estică. În rest, industria prezintă areale de risipire, cu unități mai mici ce aparțin industriei alimentare, textile, confecții, materiale de construcții. Principala cauză care a dus la repartitia industriei în sectoarele amintite, o constituie căile de comunicație, utilizate la aprovizionarea cu materii prime, în principal calea ferată.

În spațiul municipiului, se pot distinge următoarele zone industriale:

a. **Zona industrială de NV** concentrează cea mai mare suprafață cu unități industriale (173,7 ha) și totalizează un număr de 6177 angajați. Întreprinderile din aceste zone au acces la calea ferată și la D.N. 298 Dorohoi. Amplasarea întreprinderilor industriale a ținut cont aproape în exclusivitate de prezența căii ferate. Cele mai importante societăți aparțin: industriei construcțiilor de mașini, reprezentată prin: S.C. Mecanex S.A., S.C. Forma S.A., Grupul Industrial Electrocontact, S.C. Mecanica S.A., S.C. Electro-Alfa Internațional; industriei chimice, reprezentată prin S.C. Arca S.A., Storstack Group SRL; industriei lemnului, reprezentată prin: Luca Da Milano SRL, S.C. Mobilux SRL, Paltinul G.B. SRL, S.C. Flaro SRL; industriei materialelor de construcții, reprezentată prin S.C. Alcor S.A., S.C. Euroglass SRL; industriei textile și a confecțiilor, reprezentată prin: S.C. Lonfil, S.C. Carreman România SRL, S.C. Firmelbo S.A., S.C. Grigioverde Company SRL, S.C. Cantex România SRL, S.C. Italpant SRL, S.C. Jatex S.A., S.C. Super Italia SRL, S.C. Formens SRL; industriei alimentare, reprezentată prin S.C. Moldopan S.A., S.C. Prolacom S.A., S.C. Vinalcool S.A., S.C. Doly-Com SRL. Pe lângă aceste întreprinderi mari, se găsesc și alte unități mici cu un număr scăzut de angajați, care s-au localizat în halele rămase libere după închiderea unor întreprinderi după 1989. Aceste întreprinderi prezintă un interes mai scăzut pentru studiul nostru, evoluția lor fiind incertă. O parte însemnată a echipamentelor industriale, din aceste societăți, au grad de uzură fizică și morală avansată, în special în fostele întreprinderi de stat (un număr însemnat de mașini perimate, achiziționate de la întreprinderile vechi). Această zonă industrială pătrunde sub formă de „pană” spre centru, afectând coeziunea structurii urbane. Pentru deservirea unităților existente au fost construite infrastructuri variate însă ele prezintă un grad de degradare avansat. Nu sunt suficient dezvoltate rețelele moderne de comunicație, de stocare și prelucrare a informației, dotările pentru depozitarea și transportul modern sunt minimale, iar căile de acces au un aspect dezolant din cauza întreținerii lor defectuoase.

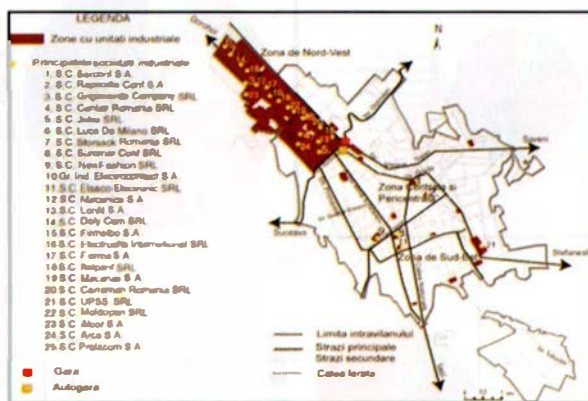

Figura nr. 14 – Zonele industriale din municipiul Botoșani în anul 2007

b. **Zona centrală și pericentrală** a municipiului ocupă o suprafață de aproximativ 10 ha și totalizează 4192 angajați. Această zonă cuprinde: unități cu profil confecții-textile și alimentare nepoluante: S.C. Rapsodia Conf S.A., Rapsodia Mod S.A., Rapsodia Plus, S.C. Milenium 2000, Fashion SRL, S.C. Serconf. SA, Dovani Fashion SRL, S.C. Diacos SRL, S.C. Sermar Company SRL, Confecția SCM, unități cu profil de industrie alimentară: S.C. Spicul 2 SRL, S.C. Impex Doina, S.C. Prodalcom SRL, Lival Import-Export SRL, S.C. Ridacom SRL, S.C. Panex SRL, S.C. Felpa S.A., S.C. Aromapan SRL, S.C. Daniram SRL și foarte multe societăți cu un număr redus de angajați (sub 10 angajați) și cu activități de fabricare a produselor de morărit, fabricare a pâinii, precum și de fabricare a produselor lactate și brânzeturilor. În această zonă se găsesc un număr mare de unități, însă profilul acestora nu necesită suprafețe foarte mari. Majoritatea fabricilor din interiorul orașului vor fi mutate către periferie într-un amplu proces de reconversie a zonelor industriale în zone urbane cu potențial de dezvoltare.

c. **Zona industrială de sud-est** - ocupă aproximativ 20 ha și totalizează un număr de 1865 angajați. *Subzona estică* (cartierul Tudor Vladimirescu) cuprinde unități cu profil de industrie construcțiilor de mașini: S.C. UPSS S.A., Internet Service SRL, industrie a lemnului: S.C. Condrimex S.A., industrie chimică: S.C. Arca Alfa SRL, Next SRL. Aceste întreprinderi au acces la DN 29D Ștefănești. *Subzona sudică* a orașului (cartierele Pușkin și Șoseaua Iașului) concentrează societăți ale industriei construcțiilor de mașini și este reprezentată prin: Elsaco Electronic SRL, Electric Star SRL, industriei chimice: S.C. Foliplast, S.C. Combilux SRL, industriei lemnului: Prodimpex SRL, industriei materialelor de construcții, industriei confecțiilor și textile reprezentată prin: S.C. Summer Conf, New Fashion SRL, Portal Sarmis SRL, S.C. Mirinda SRL, industriei alimentare cu un număr mare de unități mici (sub 10 angajați). În ceea ce privește ponderea suprafeței ocupată de zonele industriale în cadrul cartierelor se detașează cartierul Manolești Deal unde societățile industriale ocupă 58,4% din suprafață, urmat de cartierele periferice Luizoiaia, Tudor Vladimirescu, Pușkin, Șoseaua Iașului cu 4-5%, iar în cartierele centrale industria ocupă suprafețe reduse de aproximativ 1-2%. În cartierul Tulbureni nu există societăți industriale.

Zonele cu funcție comercială

În perioada de dinainte de 1989, comerțul nu juca un rol activ în viața orașului. Magazinele erau localizate în centru, constatându-se un flux și un reflux cotidian pentru cumpărături spre centrul orașului. Fiecare cartier de locuințe avea un magazin colectiv numit Universal. Existau și câteva magazine specializate în: legume-fructe, patiserii, farmacii, frizerii, librării, dar numărul lor era foarte redus, așa că, pentru cumpărăturile alimentare curente, mulți oameni se îndreptau spre magazinele din zona centrală. În perioada imediat următoare revoluției se înființează mici buticuri de cartier, cafenele, chioșcuri, care în timp s-au îndreptat către periferie. Comerțul este dependent de consumatori și evoluează în funcție de dorința acestora. Activitățile comerciale se desfășoară și în zonele rezidențiale. Amenajarea unor spații comerciale în aceste zone, inclusiv la parterul blocurilor, a redefinit în mare măsură imaginea stradală a localităților urbane. În general, în zonele periferice s-au dezvoltat o serie de spații comerciale en-gros. Delimitarea zonelor comerciale în textura urbană este din ce în ce mai dificilă. Dacă în perioadele anterioare centrele comerciale se formau lent, delimitarea lor în teritorii urbane fiind evidențiată prin conturul unei piețe, odată cu dezvoltarea orașului, centrul se „dizolvă” în spațiul urban printr-o extindere dificil de controlat. Totuși, se poate realiza o evaluare a acestor zone în funcție de: dinamica populației, puterea de cumpărare și preferințele acesteia, apropierea unităților cu amănuntul de locuințele cumpărătorilor, raza de activitate a unităților care diferă în raport de frecvența cumpărării mărfurilor, grupare armonioasă a diferitelor tipuri de magazine și încadrarea acestora în ansamblul urbanistic al localității, apropierea de întreprinderi, stații de transport în comun, autogări, stații C.F.R.

Au fost delimitate următoarele zone comerciale:

1. Zona comercială centrală care reprezintă arealul unde funcția comercială și valorile urbane ating intensitatea lor maximă și influențează prin importanță calitatea serviciilor și gradul de specializare a întregului oraș. Caracteristicile sunt bine evidențiate, rezultate ale dezvoltării specifice municipiului Botoșani: suprapunerea parțială a centrului administrativ cu centrul istoric și cu cel comercial, inserarea în puncte nodale a unor zone administrative, financiare și de locuințe colective. În această zonă, se satisface necesarul de produse oferite în cadrul comerțului organizat sau pe piața liberă. De altfel, se constată o concentrare a societăților comerciale în centrul orașului (zonă cu vechi tradiții comerciale) dar, în prezent, s-a ramificat în cartierele cu un număr mare de locuitori și în lungul principalelor artere rutiere. Rețeaua comercială este reprezentată, în principal, de complexele Belvedere, Modarom, Elvila, Fidelio și unitățile particulare care au ca obiect de activitate comercializarea produselor alimentare și nealimentare. În Centrul Istoric, propus renovării, a apărut în ultimii ani un înfloritor comerț, reprezentat printr-un număr considerabil de magazine de: produse vestimentare, produse de lux și agrement, electronice și electrocasnice. Teritoriul *zonei centrale* cuprinde cartierul Central, unde se află un număr de 481 de magazine din care 18 aparțin comerțului cu ridicata și amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor, 83 de magazine aparțin comerțului cu ridicata și 380 de magazine aparțin comerțului cu amănuntul. Această zonă cuprinde 30,7% din totalul

unităților comerciale din municipiu. Ideea care stă la baza organizării circulației pietonale este realizarea unor **străzi comerciale**, adică str. 1 Dec. 1918 și Piața 1 Decembrie care, traversând str. Victoriei, face legătura și cu Piața Transilvaniei. Altă stradă comercială este strada și Alea Unirii, care traversând strada Cuza Vodă face legătura cu Piața Revoluției. În această zonă se află Complexul *Comercial Tratoria, Piața Centrală și Bazarul*, care atrag fluxuri de populație din toate cartierele și unde se comercializează, în special, îmbrăcăminte și încălțăminte, produse alimentare, electronice și electrocasnice. Grosiștii care fac comerț cu produse ponderat cerute se localizează în apropierea gării sau a căilor rutiere. Ei au nevoie de mari suprafețe de depozitare și de arii de acces pentru mașinile mari. Mari consumatori de spațiu, grosiștii își instalează în centru doar birourile și caută pentru depozitare spații cu acces facil (deoarece, în acest caz, accesul și costul de transport sunt mult mai importante decât în cazul comerțului en detail). În ultimii ani se face simțită o cerere crescândă pentru spații destinate activităților economice, în special, în zona centrală și a străzilor comerciale. Deși investiții noi se pot găsi în toate zonele, nu se poate vorbi despre o integrare judicioasă din punct de vedere spațial și funcțional: unele investiții ocupă locații mult prea valoroase pentru dezvoltarea orașului pe termen lung, riscând astfel închiderea lor.

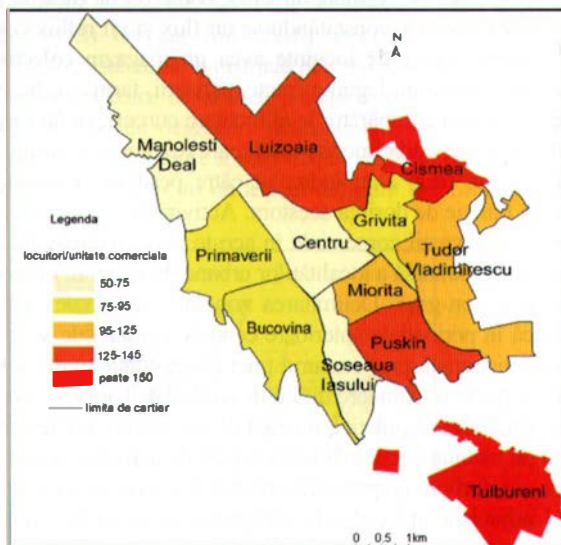

Figura nr. 15-Raportul dintre numărul de societăți și populația cartierelor

2. Zona comercială pericentrală reprezintă puncte comerciale destinate să deservescă locuitorii care au domiciliu în cartierele ce mărginesc Centrul: Primăverii, Bucovina, Șoseaua Iașului, Miorița, Grivița, Manolești Deal. În această zonă se reunesc supermarketuri, câteva magazine specializate, mai multe magazine mici, precum și unități de prestări servicii. Se remarcă și în această zonă prezența străzilor comerciale: strada Primăverii, strada George Enescu, strada Grivița. Activitatea de comerț este exercitată difuz în cartierele orașului și este deficitară în câteva areale: zona de est și sud-est a cartierului Miorița, zona Parcul Tineretului (cartierul Grivița), zona marginală cartierelor Bucovina și Primăverii. În cartierele Manolești Deal și Șoseaua Iașului s-au instalat grosiștii care ocupă, în general, vechi ateliere, magazine vechi sau foste hale industriale. Aceste cartiere beneficiază de un raport favorabil unități comerciale/populație ca urmare a accesibilității, prezenței gării și autogăii, concentrarea fiind foarte evidentă de-a lungul străzii Calea Națională. În zona periferică se întâlnesc societăți mici ale comerțului cu amănuntul, destinate să acopere necesitățile populației din zonă și de societăți ale comerțului cu ridicata deoarece este caracterizată de circulația în dublu sens a mărfurilor, orientate spre și dinspre oraș.

Zonele cu instituții financiar-bancare

Evoluția pozitivă a funcției financiar - bancare și de asigurări are la bază nivelul ridicat de investiții în perioada 1999-2005. În prezent, 14 bănci românești și străine și-au deschis filiale,

sucursale, reprezentanțe sau agenții în cadrul municipiului oferind agenților economici și persoanelor fizice o gamă largă, dar nu suficientă, de produse și servicii. Instituții bancare sunt situate în zona centrală a orașului (59%) și în cartierele pericentrale: Primăverii (32,3%), Grivița (3%), Miorița (5,7%). Agențiile bancare sunt grupate în lungul străzii Calea Națională, Unirii, Octav Onicescu (zona centrală) și în lungul străzii Primăverii (cartierul Primăverii) determinând formarea a două zone cu funcție bancară în municipiul Botoșani:

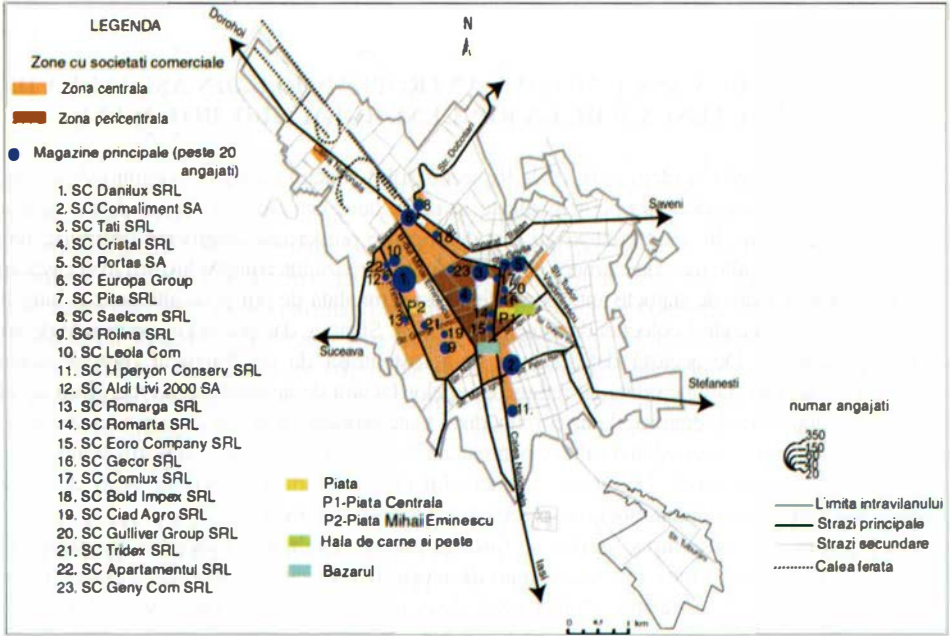

Figura nr. 16 -Zonele comerciale din municipiul Botoșani în anul 2007

- **zona Centru-Piața Revoluției** din perimetrul străzilor Octav Onicescu-Mihai Eminescu-Marchian-Calea Națională;
- **zona Primăverii** din perimetrul străzilor Primăverii- George Enescu.